

Sygn. akt VU 149/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 18 stycznia 2013 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 149/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 stycznia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy W. M. prawa do emerytury.

Od decyzji powyższej wnioskodawca odwołał się w dniu 1 lutego 2013 roku. Wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych, albowiem pracował w takich warunkach w okresie od 10 maja 1974 roku do 31 grudnia 1998 roku w Fabryce (...) w P. przy toczeniu azbestu, grafitu i żeliwa.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

W. M., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 3 stycznia 2013 roku wniosek o przyznanie emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-2 w aktach ZUS)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. ZUS nie zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych żadnych okresów zatrudnienia.

Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczności niesporne)

W okresie od 10 maja 1974 roku do 30 kwietnia 2002 roku wnioskodawca pracował stale i pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) w P. W świadectwie pracy wystawionym wnioskodawcy i angażach pracodawca podał, że był on zatrudniony na stanowisku tokarza.

(dowód: świadectwo pracy k. 1, angaże k. 49-90 w aktach osobowych wnioskodawcy)

Fabryka (...) w P. zajmowała się produkcją maszyn i urządzeń do wytwarzania szkła.

Wnioskodawca pracował w (...) w wydziale mechanicznym na stanowisku tokarza.

Jako tokarz wnioskodawca wykonywał prace polegające na obróbce skrawaniem na tokarni wałków stalowych, które były wykorzystywane w hutach szkła do ciągnięcia szkła. Wałki te miały długość 2-3 metrów i miały zaprasowane pierścienie z azbestu chryzotylowego. Wały te wnioskodawca zapinał na wrzeciono tokarki i toczył na żądany wymiar.

Ponadto wnioskodawca toczył na tokarce tuleje ślizgowe ze spieku grafitowego w formie pierścieni oraz zajmował się skrawaniem i toczeniem elementów sprzęgła żeliwnych przy użyciu rozwiertaków i noży tokarskich.

Wnioskodawca pracował w systemie zmianowym w akordzie i toczył wskazane wyżej elementy, tj. wałki azbestowe, tuleje grafitowe i sprzęgła żeliwne seriami. Były okresy, gdy toczył tylko wałki azbestowe oraz okresy, gdy toczył pozostałe elementy.

(dowód: zeznania świadków H. O. k. 17-18, k. 19, k. 29-30, M. W. i A. Z. k. 17-18, k. 19, zeznania wnioskodawcy k. 20-21, k. 22 w aktach sprawy)

Prace wykonywane przez wnioskodawcę na stanowisku tokarza w zakresie toczenia wałów z azbestu chryzotylowego są pracami w warunkach szczególnych wymienionymi w wykazie B dział IV, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu).

Prace wykonywane przez wnioskodawcę na stanowisku tokarza polegające na toczeniu tulei ślizgowych ze spieku grafitowego oraz toczeniu elementów żeliwnych sprzęgła nie są natomiast pracami w warunkach szczególnych.

Technologia produkcji spieków grafitowych, w tym wysoka temperatura rzędu 1000 stopni Celsjusza na etapie spiekania oraz 2500-2700 stopni Celsjusza na etapie grafityzacji, wykluczają stosowanie azbestu jako składnika produkowanych spieków, gdyż minerał ten już w temperaturze 800-850 stopni Celsjusza ulega termicznej degradacji i traci swoje właściwości związane ze stosunkowo dobrym odprowadzeniem ciepła. W świetle powyższego nie podstaw, aby twierdzić, że azbest chryzotylowy dodawano do spieków grafitowych w procesie technologicznym produkcji spieków grafitowych.

(dowód: opinia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy W. Z.k. 33-44 w aktach sprawy)

Fabryka (...) w P. nie wystawiła wnioskodawcy świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

(okoliczność niesporna)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk

oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.). Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet

I 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.), obecnie rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Spór pomiędzy stronami, w związku z zarzutami podniesionymi przez wnioskodawcę w odwołaniu, ograniczał się do faktu, czy ma on wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, w dniu (...)roku, ukończył 60 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w pracę w warunkach szczególnych.

Odnosząc się do będącej przedmiotem sporu okoliczności wskazać należy, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace, o jakich mowa w rozporządzeniu (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w okresie od 10 maja 1974 roku do 31 grudnia 1998 roku w Fabryce (...) w P. Sąd oparł się na zeznaniach świadków A. Z., M. W. i H. O. oraz zeznaniach samego wnioskodawcy. Z zeznań powyższych wynika także, jakie konkretnie prace wnioskodawca wykonywał w ww. okresie. Będąc zatrudnionym na stanowisku tokarza wnioskodawca wykonywał mianowicie prace polegające na obróbce skrawaniem na tokarni tulei grafitowych, wałków azbestowych i sprzęgieł żeliwnych.

W celu ustalenia natomiast, czy rodzaj prac wykonywanych przez wnioskodawcę w okresie od 10 maja 1974 roku do 31 grudnia 1998 roku to prace w warunkach szczególnych Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy W. Z..

Biegły ten stwierdził jednoznacznie, iż jedynie prace wykonywane przez wnioskodawcę w zakresie toczenia wałów z azbestu chryzotylowego są pracami w warunkach szczególnych wymienionymi w wykazie B dział IV, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Pozostałe prace wykonywane przez wnioskodawcę w zakresie toczenia tulei ślizgowych ze spieku grafitowego oraz toczenia elementów żeliwnych sprzęgieł nie są natomiast w ocenie biegłego pracami w warunkach szczególnych.

Podkreślić należy, iż biegły W. Z. wskazał w opinii, że technologia produkcji spieków grafitowych wykluczała stosowanie azbestu jako składnika produkowanych spieków, gdyż minerał ten już w temperaturze 800-850 stopni Celsjusza ulega termicznej degradacji i traci swoje właściwości związane ze stosunkowo dobrym odprowadzeniem ciepła.

W świetle powyższego nie było podstaw, aby podzielić zeznania świadka H. O. i zeznania wnioskodawcy w zakresie, w jakim wskazali oni, że tuleje grafitowe były wykonywane ze spieku grafitowego z dodatkiem azbestu.

Opinia biegłego, która jest jasna, pełna i szczegółowo uzasadniona, nie została w sposób skuteczny zakwestionowana przez wnioskodawcę w toku postępowania.

Na rozprawie w dniu 10 grudnia 2013 roku wnioskodawca podniósł, że praca przy azbeście według zeznań świadków była pracą podstawową, a praca przy żeliwie i graficie była pracą dodatkową i dlatego też winien mieć przyznane prawo do emerytury.

Odnosząc się do tych twierdzeń należy wskazać, że z zeznań świadków i wnioskodawcy wynika jednoznacznie, że wnioskodawca wykonywał nie tylko prace przy toczeniu wałów azbestowych, ale także przy toczeniu sprzęgieł żeliwnych i tulei grafitowych. Z zeznań tych wynika, że skarżący pracował w Fabryce (...) w P. w systemie akordowym i toczył wskazane wyżej elementy, tj. wałki azbestowe, tuleje grafitowe i sprzęgła żeliwne seriami. Były okresy, gdy toczył tylko wałki azbestowe oraz okresy, gdy toczył pozostałe elementy. Na okoliczność tę wnioskodawca wskazywał zresztą już w odwołaniu, w którym podniósł, że pracował przy toczeniu azbestu, grafitu i żeliwa.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie sposób zatem przyjąć, że wnioskodawca wykonywał tylko prace przy toczeniu wałków azbestowych.

Skoro zaś wnioskodawca nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy toczeniu wałów zawierających azbest, to nie było podstaw do zaliczenia spornego okresu zatrudnienia do pracy w warunkach szczególnych.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należało, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat. Fakt ten skutkował koniecznością przyjęcia, że nie spełnia on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.